

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА

**Шинкаренко В.О.,
здобувач СВО «Магістр»
факультету агротехнологій та екології**

**Науковий керівник –
Баган А.В., кандидат сільськогосподарських наук, доцент**

У світовому землеробстві провідна роль належить кукурудзі. Разом з пшеницею і рисом вона відноситься до трьох головних зернових культур світу. За врожайністю кукурудза займає перше місце серед цих культур, а за валовими зборами дорівнює пшениці і посідає третє місце за площею вирощування.

У сільськогосподарському виробництві України кукурудза має важливе значення. В зернофуражному балансі їй відводиться провідна роль. Завдяки посухостійкості, кукурудза є надійною страховою культурою в роки, несприятливі для озимих та ярих зернових. Кукурудза є цінною сировиною харчової та переробної промисловості.

Висока потенційна продуктивність кукурудзи реалізується не повністю. Одержання стабільних і високих врожаїв її у виробництві стримується недостатньою адаптацією гібридів до специфіки погодних та виробничих умов, недотриманням гібридного складу та технології їх вирощування.

Перспектива створення гібридів залежить від наявності вихідного матеріалу, його кількості, якості та генетичного різноманіття. Тому прогрес в селекції нових високоврожайних гібридів кукурудзи тісно пов'язаний з інтенсифікацією робіт по створенню нового вихідного матеріалу [1].

Найбільші валові збори і найвища урожайність кукурудзи спостерігається в лісостеповій зоні України, де збирають більше половини всього урожаю. У степовій і поліській зонах зосереджено до 20 % посівів і валових зборів. Найбільш насичені кукурудзою сівозміни в Полтавській, Черкаській, Дніпропетровській і Вінницькій областях.

Кліматичні умови та ґрунти України достатньою мірою відповідають біологічним потребам кукурудзи, тому за умов застосування сучасних технологій вирощування та високопродуктивних гібридів урожайність зерна може сягати 80-100 ц/га, що зробить цю культуру провідною за рентабельністю в Україні.

Селекція кукурудзи проводиться за багатьма напрямками з урахуванням конкретних умов вирощування і способів використання (на зерно, силос, зелений корм). Необхідно створювати гібриди, які різняться як по строках дозрівання, так і за комплексом господарсько цінних ознак.

Найбільш важливе завдання – створення високоврожайних гібридів для інтенсивних технологій вирощування.

У селекції на підвищення врожаю зерна велике значення має сприятливе сполучення таких елементів продуктивності, як маса качана і маса зерна з

качана, кількість рядів зерен на початку і кількість зерен у ряду, вихід зерна з качана. Один з резервів підвищення врожаю зерна кукурудзи – збільшення числа початків на рослині.

Зважаючи на те, що серед зернових культур кукурудза є чи не найеластичнішою до агрофону культурою, то за належної агротехніки її можна вирощувати і в монокультурі, і в беззмінному посіві, і в сівозміні після широкого набору попередників, при цьому кукурудза забезпечує відносно високі і стійкі за роками врожаї [3].

За біологічними властивостями кукурудза відноситься до культур, які найекономніше витрачають воду. Ось чому в умовах нестійкого і недостатнього зволоження зони Лісостепу попередники для кукурудзи, насамперед, оцінюють за залишковими запасами ґрунтової вологи, хоч цей критерій є не обов'язковим для попередників переважної більшості ярих культур і зернових в тому числі.

Серед найпоширеніших попередників кукурудзи найбільше висушують кореневмісний шар ґрунту рослини цукрових буряків, тому й запаси ґрунтової вологи у більшості випадків залишається після цього попередника на час сівби кукурудзи найменшим.

Деякі дані свідчать про значне зниження урожайності кукурудзи в повторних посівах. Якщо різниця між урожайністю кукурудзи, розміщеної після гороху, ячменю та цукрових буряків за три роки досліджень не перевищувала 0,8-3,9 ц/га, то в повторних посівах урожайність кукурудзи проти перелічених попередників знижувалась від 5,3 до 9,2 ц/га. Інші дослідники вважають, що в лісостепових районах кукурудзу можна віднести навіть до кращих попередників для кукурудзи поряд з озимою пшеницею, зернобобовими та картоплею, в той час як після цукрових буряків кукурудзу можна сіяти лише в роки з достатніми запасами ґрунтової вологи на час сівби.

У районах достатнього зволоження Лісостепу цукрові буряки відносять до кращих попередників для кукурудзи на зерно, а сама кукурудза, як і зернові колосові, відноситься до групи допустимих попередників в усіх зонах [2].

Отже, питання підбору попередника для отримання високої і стабільної продуктивності гібридів кукурудзи вивчене ще недостатньо, що є одним із головним завдань у селекції даної культури

Список використаних джерел:

1. Бомба М. Я. Використаймо кукурудзу сповна / М. Я. Бомба, М. І. Бомба // Пропозиція. - 2015. - С.40-43.
 2. Волков Н. М. Кукуруза - царица полей / Н. М. Волков // Кукуруза и сорго. - 2005. - №2. – С. 32-35.
 3. Іващенко І О. Кукурудза - культура великих можливостей / І. О. Іващенко // Пропозиція. - 2001.- №4. - С.54-55.
-